

אנטואן דה סנט־אקזופרי

טייס קרב | מכתב לבן ערובה

ספרית פועלים

אַנטוואַן דה סנט־אַקזופּרי

טייס קרב

בצירוף

מכתב לבן ערובה

תרגם מצרפתית והוסיף אחרית דבר: גדעון טיקוצקי

ספרית פועלים

Antoine de Saint-Exupéry
Pilote de guerre suivi de *Lettre à un otage*

Traduits en hébreu par Guiddone Ticotsky

עריכת תרגום ולשון: רנה קלינוב

סיוע בתרגום מונחים מתחום התעופה: אילן ורשאי

עיצוב העטיפה: רוחמה ש.

תצלום העטיפה: טייסים צ'כוסלובקים ששירתו בחיל האוויר הצרפתי,
ולאחר כיבוש צרפת השתתפו ב"קרב על בריטניה", לנקשייר,
ספטמבר 1940. הצלם אינו ידוע.

© Éditions Gallimard, Paris

© All rights of the Hebrew Translation reserved

by Sifriat Poalim - Hakibbutz Hameuchad

Publishing House Ltd.

P.O.B. 1432, Bnei-Brak

Tel: 03-5785810, Fax: 03-5785811

Printed in Israel 2009

מסת"ב 978-965-02-0518-8 ISBN

© כל הזכויות בעברית שמורות לספרית פועלים – הקיבוץ המאוחד בע"מ

ת"ד 1432, בני ברק

טל' 03-5785810, פקס' 03-5785811

סדר ועימוד: ע.נ.ע. בע"מ

הדפסה: ראמים

תל אביב, תשס"ט, 2009

תוכן

דליה רביקוביץ: סנט־אקזופֶּרִי, מחבר טייס קרב (מן העיתונות) 7

טייס קרב (1942) 13

מכתב לבן ערובה (1943) 165

אחרית דבר מאת המתרגם 187

אחרית דבר

מאת גדעון טיקוצקי

הטיסה לאַראס, בצהרי העשרים ושלושה במאי 1940, ארכה שעה וארבעים דקות. בסיומה נחתו הסופר־הטייס הצרפתי אנטואן דה סנט־אָקזופֿרי וצוותו בשלום, עם מטוסם שנפגע, בעיר אורלי הסמוכה לפריז. שניים מן המטוסים האחרים במבנה נפגעו אף הם מאש הגרמנים: טייס אחד נפצע ואחר נלקח בשבי. סנט־אקזופֿרי זכה על הובלת המשימה חסרת הסיכוי הזאת בעיטור צלב המלחמה ובציון לשבח. אותה טיסת סיור נועדה לעקוב אחר התקדמות הגייסות הגרמניים, שזה שנים עשר יום שטפו את צרפת מצפון דרך הולנד שנכבשה זה מקרוב. קו הביצורים שהקים הגנרל אנדרה מז'ינו בחלקה הצפון־מזרחי של צרפת לא קרס: הגרמנים עקפו אותה בפשטות ממערב, והוכיחו כי טנקי הפְּנֶצֶר שלהם מסוגלים לחצות את הרי האַרְדֶּנִים, שנתפשו עד אז כבלתי עבירים לשריון. תבוסתו של הצבא הצרפתי — מהכישלונות הצבאיים המהדהדים בהיסטוריה של המאה העשרים — הובילה ל־"מפולת" ("la débâcle"): קריסת המערכת השלטונית של צרפת, אבדות עצומות בנפש וברכוש ונחשול עקורים — בין שישה לשמונה מיליון צרפתים שעקרו מבתיהם והציפו את הכבישים וצירי התובלה. כיבוש צרפת בידי צבאו של היטלר, שהושלם במחצית יוני אותה שנה, פתח תקופה חדשה בתולדות צרפת, שפצעה — בראשם שיתוף הפעולה עם הרייך השלישי והפילוג הפנים־צרפתי — טרם הגלידו.

מאה הדקות של הטיסה לאראס, שקורותיה נגללות בספר טייס קרב, משמשות את סנט־אקזופרי לנתח באזמל דק את הרעה החולה שפקדה את ארצו: פרקי הספר הם כרוניקה של צבא ומדינה בהתמוטטות, של חיי היומיום בארץ שסדריה השתבשו כליל. סנט־אקזופרי מנסה לעמוד על הסיבות שהביאו למפלה, ומציע הסברים שונים. חלקם, בעיקר אלה במישור המעשי, מלווים מאז את השיח ההיסטוריוגרפי בנושא: למשל, התיעוש המפותח של גרמניה לעומת אופייה החקלאי של צרפת; או יתרונה של גרמניה על צרפת במספר האוכלוסין – וכפועל יוצא מכך, בגודלם של כוח הייצור ומשק העבודה. אלא שההסברים שלו פונים ברובם דווקא אל המישור הרוחני. היצירה כולה היא חשבון נפש נוקב על אופייה של החברה הצרפתית בשנים שקדמו למלחמה, על העמידה מן הצד ועל הפלגנות ששררה בה; אך זו גם הכאה על חטא הסטייה מן המסורת ההומניסטית, כפי שסנט־אקזופרי תופש אותה, שהובילה, לשיטתו, להיחלשות הדמוקרטיה ולעלייתן של התורות הטוטליטריות בכלל, והפשיזם בפרט.

לסנט־אקזופרי, שהתבגר בצל מלחמת העולם הראשונה, הייתה מלחמת העולם השנייה טראומטית במיוחד בשל העובדה שלא תפש אותה כמלחמה "רגילה" אלא כמצב כאוטי ואבסורדי מתמשך, שבו השתנו באחת כל סדרי העולם המוכרים לו. כטייס, נזדמן לו לעמוד על מוראותיה של המלחמה מנקודת ראות ייחודית בפנורמיות שלה: הוא חזה בה־בעת במתרחש הן בחזית והן בעורף – במפקדות חסרות האונים של הצבא ההולך ומתמוטט מזה, ובשיירות רכבות העקורים שזרמו מצפון צרפת דרומה, מזה. לכל אלה נתן ביטוי בטייס קרב, שבכתבתו החל זמן קצר לאחר תום שירות המילואים שלו (בקיץ 1940), ובדרך מטפורית יותר – גם בהנטיך הקטן (אותו כתב בקיץ־סתיו 1942) ובמצודה, הרומן רחב ההיקף שכתב במקביל ושלא זכה להשלימו.

טייס קרב ראה אור לראשונה בפברואר 1942 בארצות הברית,

כחודשיים לאחר שסנט־אקזופרי הצליח להגיע לניו יורק בדרך־לא־דרך. הסופר־הטייס הצרפתי התקבל שם באהדה רבה: מעמדו כסופר מוערך התבסס שם מאז שהרומן הקודם שלו, אדמת אנוש, שזכה בפרס האקדמיה הצרפתית, תורגם לאנגלית סמוך להופעתו ב־1939 וזכה ב־"National Book Award" האמריקאי של אותה שנה. העיכוב המקרי, בן שלושת החודשים, שחל בין המועד המתוכנן לפרסומו של טייס קרב ובין הופעתו בפועל תרם בהכרח להצלחתו: היה זה שבועות אחדים לאחר ההתקפה היפנית על פרל הרבור, שבעקבותיה הצטרפה ארצות הברית למלחמה נגד מעצמות הציר. טייס קרב סיפק לאמריקאים כתב הגנה מנומק, ועם זאת מרגש, לסיבות המהותיות שבגינן ניגפו מדינות אירופה לפני מעצמות הציר, ובצדו קריאה ברורה לפעולה ולמעורבות – מתוך חובה הומניסטית־אוניברסלית. אין תמה אפוא שהניו יורק טיימס הכתיר את יצירתו של סנט־אקזופרי עם פרסומו כ"תשובת העולם החופשי לְמִיין קַמְפֶּף של היטלר". בצרפת נדפס הספר לראשונה בדצמבר 1942 (הרישיון שנתנה לכך הצנזורה הצרפתית הפתיע רבים),* ועורר תגובות אנטישמיות וארסיות בעיתונים משתפי הפעולה עם הגרמנים: ההקבלה המרומזת בין הגייסות הפשיסטים לשוק עבדים (בפרק העשרים וחמישה כאן), ובעיקר אזכורו של ז'אן ישראל היהודי, "אחד האמיצים באנשי הטייסת. אחד האמיצים ביותר והצנועים ביותר", גרר כותרות בנוסח "סנט־אקזופרי להצלתם של ישראל והמלחמה היהודית".** עד מהרה נאסר הספר להפצה בצרפת ועותקיו הוחרמו.

* להרחבה על כך, עיינו בספרה של ז'יזל ספירו:

Gisèle Sapiro, *La guerre des écrivains, 1940-1953*, Fayard, Paris, 1999, p. 307.

** עיינו בספרי 'הנסיך הקטן' - שבעה פרקי מסע, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1998, עמ' 32.

כבר לפני פרוץ המלחמה היה סנט־אקזופרי מן הבולטים באנשי הרוח הצרפתים שהתייצבו בעוז כנגד הנאציזם. במהלכה הוא תרם רבות לתעמולת בעלות הברית, בשידורי רדיו בהם קרא לצרפתים להתאחד נגד הנאצים, וביסס באוזני החיילים בחזית את צדקת דרכם; בנוסף לטייס קרב פרסם באותה תקופה רשימות עיתונאיות ברוח דומה וכן את מכתב לבן ערובה. אולם פעילותו הנמרצת בחזית ההסברה לא סיפקה אותו: הוא חש כי אינו תורם דיו למאמץ המלחמתי וביקש להתגייס מחדש לשירות פעיל כטייס. גילו המבוגר יחסית – מעל ארבעים (הוא נולד ב־1900) עמד לו לרועץ: הגיל המרבי בו הותר לטוס במטוסי הקרב האמריקאים החדשים, מדגם "לייטינג־P-38", עמד על שלושים ותשע. לאחר הפצרות רבות נעתר הפיקוד האמריקאי לבקשתו של סנט־אקזופרי, בתנאי שיבצע חמש משימות בלבד. הוא גויס מחדש, ביוני 1944, לטייסת צילומי האוויר 2/33 הצרפתית ששוקמה וסופחה לצבא ארצות הברית. במשימתו השמינית שם, בשלושים ואחד ביולי 1944, נעלם מטוסו, מעל האזור בו בילה חלק משנות ילדותו. שרידים ממטוסו נמצאו בשנת 2000 בים התיכון, לחוף העיר מרסיי (מחלקת הארכיאולוגיה התת־מימית בצרפת אישרה זאת רשמית באפריל 2004), אולם התעלומה האופפת את היעלמותו טרם נפתרה. השערות שונות – החל בתקלה שאירעה במטוסו, עבור באפשרות שהופל על ידי הגרמנים, וכלה בסברה לפיה התאבד, ממשיכות ללוות את המיתוס של הסופר־הטייס, שהפך בצרפת, כהגדרתו של יורם ברונבסקי, ל"קדוש חילוני".*

***

מכתב לבן ערובה נדפס לראשונה בפברואר 1943 בניו יורק במאה וחמישים עותקים בלבד. זו למעשה מסה שכתב סנט־אקזופרי כמכתב

* יורם ברונבסקי, "עיצובו של אקס הקדוש", הארץ, 5.8.1994, עמ' 5.

פתוח אל חברו היהודי לאון וֹרְת, שהסתתר מפני הנאצים בכפר בגבול שווייץ-צרפת, ובה הבטיח הסופר-הטייס להמשיך ולהילחם למען חברו (המכתב הזה, אגב, לא הגיע לידי ורת במהלך המלחמה אלא רק לאחריה). זמן קצר לאחר פרסום ספרון זה, בחר סנט-אקזופרי להקדיש את ספרו האחרון, הנסיך הקטן, שראה לראשונה אור באפריל 1943, לִוְרְת – "החבר הכי טוב שיש לי בעולם", ש"יושב בצרפת [...] והוא רעב ללחם וקר לו".

ואמנם בהלכי הרוח וברעיונות השונים המופיעים הן במכתב לבן ערובה והן בטייס קרב יש הרבה מן המשותף עם הנסיך הקטן. מי שקרא את הנסיך הקטן ימצא כאן רעיונות ואפילו שברי משפטים המופיעים גם פה וגם שם: הקריאה כאן לנשיאה באחריות אישית כלפי הזולת וחשיבות הקשר האנושי מופיעים גם בדבריו של השועל לנסיך הקטן; האבסורד המאפיין את משימת הסיור בטייס קרב או את שיחותיו של סנט-אקזופרי עם תושבי הכפרים שנעקרו מבתיהם (שם) שולט גם בדיאלוגים של הנסיך הקטן עם השתיין ואיש העסקים, ועוד. אך בעוד שבמובנים מסוימים, הנסיך הקטן הוא חוליה בשרשרת ארוכה של ספרים בדיוניים שהמלחמה היא אמם-הורתם ומחלחלת אל בינות דפיהם,* הרי שטייס קרב ומכתב לבן ערובה נמנים על ספרות המלחמה הריאליסטית, שבה משמשת מלחמת העולם השנייה כחווית יסוד, כגון ספרו של ג'וזף הלר מלכוד 22, או מחזהו של ארתור מילר כולם היו בני (גם שם, אגב, נעלם טייס עם מטוס מדגם "לייטנינג" – לארי, בנו של יצרן חלקי המטוס הפגומים).

---

* דוגמת מכתביו של החייל הבריטי יו לופֶטִינג מחזית פלנדריה במלחמת העולם הראשונה, שתיארו את עלילותיו של דוקטור דוליטל, יצוריה המאוירים של הסופרת השוודית טובה יֶנְסֶן מעמק המומינים, בני אותה תקופה, או שר הטבעות של טולקין ממלחמת העולם השנייה; להרחבה על כך – ראו ברשימתה של יפה ברלוביץ, "מורשת הקרב של הנסיך הקטן", מעריב, "ספרות, אמנות", 25.6.1993, עמ' 25-26.

הנסיך הקטן, טייס קרב ומכתב לבן ערובה הם גם חלק מ"ספרות המפלה" ("la littérature de la défaite") הצרפתית – יצירות שנכתבו בעצם ימי מלחמת העולם השנייה על ידי אנשי רוח צרפתים. ספרות זו זוכה להתעניינות מחודשת בשנים האחרונות, בין השאר בזכות גילויים של כתבי יד גנוזים מאותה תקופה. אחד מהם הוא 33 ימים של לאון ורת, שסנט-אקזופרי מזכירו כאן ברמז – זהו סיפור בריחתו המסויטת של ורת ואשתו מפריז, זמן קצר לפני כניסת הגרמנים, אל גבול שווייץ-צרפת, עם שיירות העקורים; הספר נכתב ב-1940 וראה אור רק כעבור יובל. כזה הוא גם ספרה של איֶן נְמִירוֹבסקי, צרפתייה ממוצא יהודי-רוסי שנספתה באושוויץ-בירקנאו, סוויטה צרפתית, המתמקד גם הוא בהווי שיירות העקורים והמפגש עם הכובש הגרמני; הספר נכתב ב-1942 וראה אור לראשונה רק ב-2004 (לעברית תורגם ב-2006, בידי ניר רצ'קובסקי, בהוצאת כתר).

***

טייס קרב מספק הצצה, בלתי אמצעית כמעט, לחיי היומיום של סנט-אקזופרי במלחמה, ובעיקר להלכי רוחו. הספר משופע זיכרונות ילדות, ולא בכדי: ההתרפקות על הילדות משמשת לו מעין מנגנון-הגנה מפני סכנת המוות המרחפת עליו תדיר במשימה הבלתי-אפשרית מעל אראס. האומנת הטירולית שליוותה את משפחתו של סנט-אקזופרי עד לפני שעמד על דעתו, שהיא לדבריו "זיכרון של זיכרון", הופכת כאן לחוויה סוגסטיבית שכמוה ככוס התה ופירור עוגיית המדלן שמשיבים בבת אחת לסְוֹאן, גיבור יצירתו של מרסל פְּרוֹסְט בעקבות הזמן האבוד, זיכרון של שנים אבודות. כגודל הסכנה כן עומק הזיכרון: סנט-אקזופרי מתייחס כאן בגלוי, ובפעם היחידה בכל כתביו, למותו הטרגי של אחיו הצעיר ממנו בשנתיים, פרנסואָ, בגיל חמש עשרה, כתוצאה מסיבוך בלב שנבע ממחלת השיגרון. הוידוי הזה עשוי להסביר מדוע בכל אחת מיצירותיו הבדיוניות של סנט-אקזופרי,

ובכלל זה בהנסיך הקטן, מתואר מוות של ילדים. מן התיאור גלוי הלב והמכמיר של פרידת האחים כאן מתברר אולי גם המקור לכל מעיין כתיבתו של סנט־אקזופרי: צוואתו הרוחנית של האח הצעיר, "אל תשכח לכתוב את כל זה..."

כתיבתו של סנט־אקזופרי בטייס קרב מצטיינת במעברים מלוטשים בין הקונקרטי והעכשווי לבין המופשט והנצחי, מלשון החולין והשפה הטכנית של מכניקת המטוס אל הפיוט הלירי של ההגות הקיומית. במובנים מסוימים היא בבואה למאבק המתמיד העומד בבסיסו של הרומן – בין הגוף המבקש לשרוד לבין הרוח המצווה להילחם, גם במחיר החיים; והרוח מנצחת – הן את הגוף והן את התבונה. הפרקים עשרים ושישה־עשרים ושבעה בספר מבשרים את המעבר החד בכתיבתו של סנט־אקזופרי מן הסגנון הריאלי־דיווחי (המאפיין את רוב יצירותיו) אל הטון הפּרָבּוּלִי־פנטסטי, המייחד את יצירותיו האחרונות – הנסיך הקטן ומצודה.

בשני פרקים אלה מבצע סנט־אקזופרי כמה מהלכים פרשניים מורכבים – שאינם חפים מבעייתיות תיאורטית – בעת ובעונה אחת. העיקרי שבהם הוא הצגת הטענה לפיה התרבות המערבית המודרנית זנחה את ההומניזם הטהור, ולכן נחלשה מבית; קל וחומר שלא היה בכוחה לעמוד כנגד הפשיזם, ניגודו של ההומניזם. מכאן מתפצלים מהלכי משנה: סנט־אקזופרי מבקש לקשור בין ערכיו הבסיסיים והראשוניים של ההומניזם לבין ערכי המהפכה הצרפתית ("חירות, שוויון, אחווה" – לאידיאות אלה מוקדשת פתיחתו של הפרק העשרים ושישה, על פי סדר זה) – ואל חלק מן "המידות הטובות" ("les vertus") הנוצריות, בהן החסד וההכנעה העצמית. קישור זה בא לידי ביטוי גם בהקבלה שעורך סנט־אקזופרי בין הקתדרלה לבין מושג האדם: כשם שהקתדרלה מחלצת את אבני בניינה מסתמיותן והופכת כל אחת מהן לשותפה במפעל עצום, כך מונע מושג האדם (באל"ף רבתי) מן היחיד ליהפך לפרט סתמי, חלק מן ההמון. קריאתו ההומניסטית של סנט־אקזופרי חותרת אל איזו אמת

ראשונית ומנסה לחזור אל הערכים המקוריים של הנצרות ושל ההומניזם מבעד לתלי התלים של המסורות המאוחרות יותר שכיסו עליהם.* ה"מסע אל סוף הלילה" – שהרי חשבון הנפש הזה נערך, כפי שמעיד סנט-אקזופרי עצמו, "בדממת ליל הכפר" – מסתיים בניסוח "אני-מאמין", "קָרְדו". הצהרה זו היא חגיגית ופסקנית לא פחות מעיקרי האמונה הנוצרית, על נוסחיהם השונים, ומתמצתת בבהירות את הפילוסופיה של סנט-אקזופרי. היא מעמידה במרכזה את האדם ומצווה להילחם נגד המבקשים להגביל את חירותו או להפחית מערכו – במשתמע, נגד המשטרים הטוטליטריים. מבחינה זאת, הן טייס קרב והן מכתב לבן ערובה, כל כמה שהם מעוגנים אל זמנם, עודם אקטואליים: הקריאה הנשמעת בהם להילחם ברשע המאיים להצמית כל "אָהֶר" ו"אָחֶרות" עונה לאתגרים שניצבים בפני העולם החופשי גם במאה העשרים ואחת.

***

אולי מפאת הקושי בתרגום שני פרקים אלה, המאמץ האינטלקטואלי שהם מציבים לפני כל קורא ובייחוד בשל זרותם לקורא העברית, בחר מתרגמו הקודם של טייס קרב, חיים גליקשטיין, להשמיטם כליל. הספר תורגם לראשונה לעברית ב־1950 (ונקרא אז טייס מלחמה) בלי שני הפרקים, המהווים במידה רבה את לוז היצירה. מבחינות הרבה משמש אותו תרגום כבואה נאמנה לתרבות התרגום לעברית של השנים ההן: גליקשטיין אימץ את הנורמה שהייתה מקובלת בתקופתו והוסיף לטקסט המקורי משלו או גרע ממנו באשר מצא לנכון. רווחים

---

* יוצר נוסף שביקש להאיר אותו משבר היסטורי כפועל יוצא של התרחקות מערכי הנצרות היה ת"ס אליוט בספרו *Christianity and culture: the Idea of* (1939) *a Christian Society*.

בו לא מעט אי דיוקים, שמקור חלקם בתרגום מילולי של צירופים כבולים, ומקור חלקם בהסתמכות על התרגום האנגלי של הספר ולא על המקור הצרפתי. התפתחותה המואצת של העברית בעשורים שחלפו הרחיקה את הקורא העכשווי מרבם מן התרגומים בני התקופה, קל וחומר מתרגומו של ספר העוסק בעולם הטיס: בד בבד עם התבססות התעופה בארץ – כשתרגם גליקשטיין את הספר, היה "שירות האוויר", קודמו של חיל האוויר, בן פחות משלוש שנים – העשירה העברית את אוצר מילותיה בתחום זה לאין שיעור. ואם לא די בכל אלה, הפכו עותקי אותו תרגום נדירים. בשל כך ראיתי לנכון לתרגם מחדש את טייס קרב. לא אחת נעזרתי בפתרון מוצלח, במקום זה או אחר, שהציע תרגומו הפיוטי של גליקשטיין. ידידי אילן ורשאי תרם לי מן הידע המקצועי שלו כטייס וסייע רבות בתרגום מונחי התעופה שבספר.

מכתב לבן ערובה, לעומת זאת, רואה כאן לראשונה אור בעברית. הוא מצטרף למדף ספריו של סנט-אקזופרי בעברית, הכולל כעת את כל היצירות שפרסם הסופר-הטייס בחייו למעט אחת – רומן הביכורים שלו, דואר דרומי, מ-1929*.

בתרגום שתי היצירות סייעו בידי חברי עופר דינס ואילה מאיר-אליהו, שחלקו עמי את בקיאותם הרבה בצרפתית. המתרגמת והעורכת הוותיקה רנה קלינוב ערכה את התרגום במסירות ובמקצועיות מעוררות השתאות; זכות גדולה עבורי היא להודות גם למורתיה

---

* כל התרגומים, למעט הנסיך הקטן, ראו אור בספרית פועלים: טיסת לילה, הרומן השני של סנט-אקזופרי (1931), תורגם בידי מנשה לוי ב-1946. הרפסה מחדשת של תרגום זה הופיעה ב-1995; אדמת אנוש (1939) תורגם לראשונה בידי חיים גליקשטיין, בשם ארצו של אדם; הספר תורגם מחדש בידי משה מרון ב-1998; על טייס קרב (1942) ומכתב לבן ערובה (1943) – ראו לעיל; הנסיך הקטן (1943) תורגם לראשונה בידי אריה לרנר ב-1952 ובפעם השנייה בידי אילנה המרמן ב-1993 (שניהם – בהוצאת עם עובד).

הראשונה לצרפתית, גב' רוז (שוש) שדה. רוז היא מאותן מורות יחידות סגולה שמקנות לא רק את ידיעת המקצוע שעליו הן אמונות, אלא גם את האהבה אליו.

אני מבקש להקדיש את התרגום לזכרו של דודי, ישראל זינגרוב-יפהר (1932-2005). זיגי היה מורה, מחנך והיסטוריון, שיסד בשנות השישים את בית הספר התיכון הראשון בקרית גת ועמד בראשו שנים ארוכות. כדי להתמסר לשליחותו ויתר על קריירה אקדמית מזהירה שניבאו לו הכול. בימים לימד וחינך, ובלילות כתב את ספריו, ביניהם שודדי שבעת הימים (1961) ושלושת כרכי להיות עם חופשי: מגולה לתקומה לאומית (1986-1990). במקום אחר, בתקופה שונה ובתרבות אחרת מימש אפוא זיגי ערכים שבהם דגל סנט-אקזופרי: שילוב חיי מעשה עם חיי רוח, הפגנת אחריות אישית וחברתית, ומעל לכול – חברות. זו כנראה דרכם של בעלי הלב באשר הם.

לקריאה נוספת

גדעון טיקוצקי, 'הנסיך הקטן' - שבעה פרקי מסע, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1998 (בייחוד עמ' 15-40 - ביוגרפיה של סנט-אקזופרי; 77-79 - על לאון ורת; ו-158-159 - על קשר אפשרי בין דמותו של השועל בהנסיך הקטן לבין לאון ורת).

א"ב יפה, דו שיח צרפתי: הספרות הצרפתית החדשה, אישים ומגמות, ספרית פועלים, מדע לכול, הוצאת הקיבוץ הארצי השומר הצעיר, מרחביה, 1958, עמ' 238-253.

רנה פוזונסקי, להיות יהודי בצרפת, 1939-1945, תרגמה מצרפתית עדה פלדור, עריכה והבאה לדפוס: עדינה דרכסלר, יד ושם, 1999.

אנטואן דה סנט־אקזופרי

טייס קרב | מכתב לבן ערובה

אנטואן דה סנט־אקזופרי

טייס קרב | מכתב לבן ערובה

בתקופה שבה חיבר את "הנסיך הקטן", בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, פרסם הסופר-הטייס הצרפתי אנטואן דה סנט־אקזופרי שני ספרים: טייס קרב ומכתב לבן ערובה.

הרומן טייס קרב מתעד את המשימה חסרת הסיכוי שאליה נשלח במערכה להגנת צרפת בקיץ 1940. פרקי הספר הם כרוניקה של צבא ומדינה בהתמוטטות, של חיי היומיום בארץ ססדריה השתבשו כליל, ולצד זאת – זכרונות ילדות וחשבון נפש אישי וכללי. עם פרסומו, הכתיר ה"ניו יורק טיימס" את הספר כ"תשובת העולם החופשי ל'מיין קמפף' של היטלר".

מכתב לבן ערובה מופנה אל לאון ורת, חברו היהודי של המחבר, ודרכו אל ארבעים מיליון הצרפתים שהיו לבני ערובה תחת עול הכיבוש הגרמני. זמן קצר לאחר פרסום ספרו זה, בחר סנט־אקזופרי להקדיש את ספרו האחרון, "הנסיך הקטן" (1943) לונרת – "החבר הכי טוב שיש לי בעולם, שיושב בצרפת והוא רעב לחם וקר לו". שנה אחר כך, ביולי 1944, נעלם סנט־אקזופרי עם מטוסו במהלך טיסת סיור בשירות בעלות הברית.

0 0310004229 1
דאנאקוד 31-4229
מחיר מומלץ 82 ש"ח

ספרית פועלים

ספרית פועלים

